

ПЕДАГОГІЧНІ НАУКИ

УДК 378.016:159.9.018.4-052

ПСИХОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ У НАВЧАЛЬНІЙ РОБОТІ ЗІ СТУДЕНТАМИ-ПСИХОЛОГАМИ (НА ПРИКЛАДІ РОМАНУ М. КАННІНГЕМА «ГОДИНИ»)

Вінтюк Ю.В.

Національний університет «Львівська політехніка»

В статті розглянуті особливості залучення студентів-психологів до здійснення психологічного аналізу, на прикладі роману М. Каннінгема «Години». Здійснений огляд наукових публікацій за обраною темою; з'ясовані основні підходи до проведення психологічного аналізу. Виявлені особливості здійснення психологічного аналізу з позицій різних підходів; вироблений раціональний підхід і висвітлена специфіка залучення студентів до проведення психологічного аналізу на основі цього підходу. Зроблені висновки з проведеної роботи і намічені перспективи подальших досліджень у даному напрямку.

Ключові слова: підготовка майбутніх психологів, формування професійної компетентності, психологічний аналіз ситуацій з літературних творів.

Підготовка майбутніх психологів у сучасних умовах потребує формування у них необхідних у подальшій професійній діяльності вмінь та навичок, до яких слід віднести і здійснення психологічного аналізу: поведінки, діяльності, повсякденних і конфліктних ситуацій, якостей особистості, мотивів, психічних станів, підсвідомих тенденцій та ін. Але, як відомо з викладацької практики, залучення студентів до такої роботи зустрічає значні труднощі, оскільки для її здійснення їм не вистарчає не лише знань із психології та досвіду виконання подібних завдань, але й самостійності та критичності мислення тощо. Як показує досвід, розпочати ознайомлення студентів із вирішенням подібних завдань доцільно з демонстрації здійснення психологічного аналізу спеціально підібраних художніх творів. Необхідність висвітлення специфіки створення і застосування такого підходу зумовлює доцільність даного дослідження.

Мета роботи: розглянути особливості залучення студентів-психологів до здійснення психологічного аналізу, на конкретному прикладі.

Завдання дослідження:

- здійснити огляд наукових публікацій за обраною темою; з'ясувати основні підходи до проведення психологічного аналізу;
- виявити особливості здійснення психологічного аналізу з позицій різних підходів;
- виробити раціональний підхід і висвітлити специфіку залучення студентів до проведення психологічного аналізу на основі цього підходу;
- зробити висновки з проведеної роботи і намітити перспективи подальших досліджень у даному напрямку.

Дана робота виконана в контексті попередніх досліджень, з формування професійної компетентності майбутніх фахових психологів, і є їхнім подальшим продовженням (див., напр.: [1–3] та ін.).

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Праць, в яких висвітлюються різні аспекти здійснення психологічного аналізу, виявлено не багато [4–13]. Передусім потрібно згадати про психо-

логічний аналіз як явище у літературі, пов'язане з появою у XIX ст. психологічного роману; відповідно, варто розглянути публікації авторів, зокрема, І.В. Страхова, які висвітлюють особливості здійснення психологічного аналізу в творах Ф. Достоевського [11] і Л. Толстого [13] та ін.

Далі потрібно назвати публікації І.В. Лазаренко [6; 7], в яких йдеться про специфіку здійснення психологічного аналізу в художній літературі; оскільки у них розкриваються прийоми і способи його проведення в художніх творах.

Значний інтерес, з огляду на необхідність залучення до здійснення психологічного аналізу майбутніх фахових психологів, становить книга Е.Ш. Натансона [10], в якій йдеться про психологічний аналіз ситуацій, що відбуваються у загальноосвітній школі; як і аналіз фільму, де показано ті ж самі проблеми [12].

Варті уваги також публікації Ю.І. Машбиця [8; 9], в яких йдеться про психологічний аналіз навчального процесу; з огляду на те, що студенти-психологи не тільки проходять практику у різних навчальних закладах, де знайомляться з роботою психолога, але й самі згодом можуть працювати в освітніх закладах.

Можна згадати і про результати попередньої спроби залучити студентів до психологічного аналізу ситуації (з художнього твору), без попередньої підготовки, висвітлені у власній публікації [4].

Наведені праці містять важливий матеріал, з яким варто ознайомити студентів у ході залучення їх до здійснення психологічного аналізу; поміщена в них інформація використана під час проведення власного дослідження.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Незважаючи на те, що деякі відомості про процедуру проведення психологічного аналізу знайдено у літературі на дану тему, інформації про те, як необхідно залучити до його здійснення (спочатку ситуацій з художніх творів, а потім і повсякденних ситуацій) студентів-психологів, ані викладу досвіду подібної роботи, не виявлено. Оскільки наявні відомості не містять

вичерпної інформації про предмет розгляду, видається доцільною розробка відповідного підходу, який би дозволив показати, як можна використовувати наявні теоретичні знання, і продемонструвати практичні способи проведення психологічного аналізу, а також вказати можливості застосування цих знань. Дана обставина змушує до проведення самостійного дослідження.

Виклад основного матеріалу дослідження. Проведене дослідження полягало у пошуку можливості (виборі оптимальних шляхів, засобів і прийомів) освоєння психологічного аналізу в навчальній роботі зі студентами-психологами. Причому, і це необхідно відзначити, що тільки на першому етапі залучення майбутніх фахівців із практичної психології передбачає здійснення психологічного аналізу літературних творів, передусім відповідного спрямування. У даному випадку мета залучення студентів до такої роботи передбачає навчати їх здійснювати психологічний аналіз повсякденних ситуацій, проте розпочати доцільно саме зі здійснення аналізу художніх творів.

Розгляд матеріалу з даної теми бажано розпочати з висвітлення особливостей психологічного аналізу у художній літературі. Дослідники Ф. Достоевського відзначають, що «Головною особливістю його творчості є новаторство в дослідженні внутрішнього світу людини. Психологічний стан героя стає загальною стихією роману, і у всіх творах письменника внутрішній світ персонажа показаний у періоди максимального напруження, коли стан і почуття екстремально загострені. Саме ця ситуація дозволяє авторові проникнути у глибинні шари людської психіки й оголити внутрішню сутність і складність суперечливої натури людини. У його творах немає жодного літературного прийому, фрази або деталі, які не служили б прямому або непрямому відтворенню емоційного стану героїв... автор зображає внутрішній світ людини як суперечливу єдність доброго і злого начал у її душі. Він показує не стільки еволюцію позитивних якостей героя, скільки його коливання від однієї крайності до іншої» [7]. Звісно, це не вигаданий Достоевським художній прийом, а наслідок самопізнання, результат освоєння передусім власного внутрішнього світу; у своїх творах він зображає психологічні парадокси, що є наслідком переживань персонажів. Автор ніби ділиться з читачем власним досвідом освоєння дійсності, пізнаними таємницями людської душі. Відповідно, роботу зі студентами бажано розпочати з прикладів психологічного аналізу в творах Ф. Достоевського і Л. Толстого; необхідно пояснити, в чому він полягає і яке його призначення.

Після цього доцільно перейти до прикладів психологічного аналізу повсякденних ситуацій, поки що також описаних у художніх творах. Можна навести приклад аналізу ситуації з оповідання Р. Акутагави «В гушавині» [4], з яким студенти ознайомлені раніше, а також показати повсякденну ситуацію з фільму про школу «Вгору драбиною, що веде вниз» (1967), аналіз якої вже зроблено [12]. Не менш корисно розглянути кілька прикладів психологічного аналізу ситуацій з буденного шкільного життя, наявних у спеціальній літературі [10]. Після розгляду зразків здійсненого аналізу можна перейти до головного завдання, яке полягає у спробі проведення власного аналізу.

Для підготовки до здійснення задуманого студентам запропоновано прочитати роман М. Каннінгема «Години» (1998) (за мотивами творів В. Вульф) [5]; в якості стимульного матеріалу для обговорення на занятті їм продемонстровано фрагменти цього твору, з фільму «Години» (2002). Перед його переглядом поставлено завдання: скласти психологічний портрет головних персонажів (В. Вульф, Л. Браун і К. Вон), про яких йдеться у фільмі; а на основі отриманого матеріалу здійснити психологічний аналіз їхніх вчинків. Фільм складається з окремих коротких фрагментів, кожен із яких може стати предметом аналізу. Показано лише один день із життя кожної з жінок, проте у ньому відображено все їхнє життя. Як поставлене завдання, так і фільм викликають чималий інтерес у студентів, проте спроба пояснити, що відбувається у кожній показаній сцені, наражається на значні труднощі. Передусім, це зумовлено тим, що студенти взагалі погано обізнані з модерним психологічним романом, вони не читали ні роману В. Вульф «Місіс Деллоуей», про який йдеться у фільмі, ні творів інших представників цього літературного напрямку (за невеликим винятком, проте констатували, що цих творів вони не зрозуміли). Крім цього, багато з них не прочитали запропонований роман, а ті, хто прочитав, не розмірковували над ним; крім цього, студенти практично не володіють ні технологією аналізу, ні достатньо розвинутим аналітичним мисленням. Внаслідок цього, після перегляду фільму необхідно приступити до кропіткої роботи з аналізу кожної сцени, життя кожного з персонажів; проте розпочати потрібно зі складання їхнього психологічного портрету. Знаючи індивідуально-психологічні особливості людини, можна пояснити її поведінку у кожній конкретній ситуації.

Вірджинія Вульф (передмістя Лондона, 1923). Їй 41 рік, вона зі знатного роду, заможна, одружена, талановита, відома письменниця. Вірджинія одержима прагненням писати неперевершені за своєю досконалістю художні твори (не стільки для того, щоб залишити помітний слід у світовій літературі, скоріше для того, щоб самовиразитися, відобразити свій внутрішній світ). Вона ретельно обдумує кожен сюжет, багато разів вдосконалює і переписує кожен рядок. При цьому не може ні думати про щось інше, ні робити будь-що: ні їсти, ні спати; письменниця повністю віддається справі і врешті-решт виснажує себе такою роботою. Напруженою працею на межі можливостей Вірджинія вганяє себе у хворобливий стан, з якого рідко виходить, її не покидають гнітючі думки і відчуття, вона чує якісь голоси, її доймають нестерпні головні болі. Проте вона наполегливо працює, доки не завершить черговий твір, а ледь почавши одужувати, вже береться за наступний...

У роботі В. Вульф прагне до досконалості, вона не визнає свої досягнення: «А от їй так і не вдалося досягти успіху. Насправді ніяка вона не письменниця – просто талановита дивачка... Їй нічого не вдалося, а тим часом голоси повернулися і щось невиразно бурмочуть навздогін, однак нікого не видно. Досить тільки озирнутися, як вони зникають. Так, голоси повернулися, і на неї неблаганно, наче дощ, напливає головний біль,

який незабаром знищить усе, що є нею, і витисне її собою» [5, с. 9–10]. Чим далі, все це стає просто нестерпним, хоча вона і не намагається знайти вихід з ситуації, що склалася.

Врешті-решт Вірджинія не витримує того стану, в який себе ввела; вона відчуває близький кінець, проте не бажає такого завершення, і не бачить можливості будь-що змінити. Письменниця відчуває, що на неї насувається божевілля, і не хоче, щоб її бачили такою, безпомічною і безпорадною, тому вирішує завчасно піти з життя, щоб уникнути небажаного фіналу.

Те, що з нею відбувається, вона намагається пояснити у листі до чоловіка: «Любий, я певна, що знову втрачаю розум, відчуваю, що ми не годні ще раз пройти крізь це пекло. Я знаю, що вже не одужаю, бо починаю чути голоси й не можу зібрати свої думки до купи. Тож я вчиню так, як буде найкраще для нас обох... Я не можу більше псувати тобі життя. Не думаю, що були люди, щасливіші за нас» [5, с. 11–12]. Добровільний ухід з життя стає виявом її прагнення не стати переможеною волею несприятливих обставин, бажанням зберегти власну свободу, за будь-яку ціну.

Лора Браун (Лос Анжелес, 1949). На перший погляд, вона – звичайна домогосподарка, їй біля двадцяти п'яти, і зайнята, як всі, повсякденними домашніми клопатами. Проте насправді це не так: «Лора Браун намагається втекти від себе. Ні, не зовсім так – вона скоріше, намагається повернутися до себе – діставши доступ у паралельний світ» [5, с. 41]. Що ж турбує і не дає спокою, на перший погляд звичайній, заміжній жінці?

Чутлива, надміру вразлива, одухотворена та витончена натура, вона була відлюдкуватою, страшенною книголюбною, коло якої ніхто не впадав; зазвичай її лишали на самоті – читати. Лора відчувається щасливою, лише коли читає, у світі непересічних персонажів і високих почуттів: їй «переповнюють почуття, наче в грудях наростає великий вал, ніжно підхоплює її, викинуту на берег морську мешканку, і зі світу нищівної сили тяжіння повертає в рідну стихію шумливої брижуватої солоної води – у сліпучу невагомість» [5, с. 45]. Тобто у реальній дійсності вона – ніби істота не з цього світу.

Їй важко кожен день повертатися до реальності: «Розплющивши очі... вона відчула якийсь досі незнаний холод і зрозуміла, що день буде важким. Їй знову доведеться переборювати невіру в себе й у реальність цього будинку, тож не випадково, помітивши на шафці нову книжку, яка лежала поверх дочитаної вчора, вона механічно стягнула по неї, наче читання було найпершим і найважливішим сьогоднішнім завданням, єдиним можливим способом перейти від сну до виконання обов'язків» [5, с. 42].

Вона не шукає втечі від реальності в споживанні алкоголю чи наркотиків – як багато її сучасників, нерідко у тій же ситуації. Лора намагається врівноважити психіку, позбутися внутрішнього дискомфорту за допомогою цигарок, проте справжнє заспокоєння знаходить лише читаючи елітну літературу. Герої роману заповнюють порожнечу довкола, яку не можуть заповнити реальні люди, котрі поряд. Її багатий внутрішній світ споріднений зі світом непересічних і витончених літературних персонажів.

Л. Браун живе у людному місті, сучасному мегаполісі, проте відчувається, наче в пустелі, де навколо немає нікого, хто би міг зрозуміти її, кому вона могла би довіритися і розповісти про власні переживання. Ця ситуація лише зовні може видаватися благополучною, але насправді вона не менш жахлива, ніж у тих, хто не витримавши тягара повсякденності, шукає забуття в алкогольному чи наркотичному дурмані. Проте її становище не тільки трагічне, але й має реальні фатальні наслідки.

Лора відчувається чужою, не реалізованою і не потрібною у цьому матеріальному оточенні, де нікому немає діла до того, що становить її внутрішню сутність, до її мрій і переживань. Її переслідують думки про самогубство, які вона намагається приховувати, проте, варто лише заплющити очі, як кімнату наповнюють мутні води, які накривають і уносять її, як стрімка течія річки, котра забрала В. Вульф.

Непомітна оточуючим трагедія Лори завершується не менш фатально, аніж інші, видимі трагедії: вона покидає дітей і уходить із дому. Втікає від оточуючої її дійсності у свій, віртуальний світ, і влаштовується (не випадково!) саме у бібліотеці, де завжди може бути серед книжок, персонажів художніх творів і своїх мрій, у близькому і зрозумілому їй світі. Це її повернення до себе, втеча від чужої і ворожої, а тому руйнівної дійсності; покинувши все, вона отримала те, до чого прагнула завжди.

Клариса Вон (Нью-Йорк, 2001). Їй «п'ятдесят два, лише п'ятдесят два, і вона в майже неприродно чудовій фізичній формі. Вона відчувається не менш бадьоро, ніж того ранку у Велліфілті, коли вісімнадцятирічною через скляні двері вийшла в такий самий свіжий і аж до болю ясний день, завітчаний зеленню» [5, с. 16]. Клариса заможна, живе у розкішній квартирі в престижному районі, працює у видавництві та має вишуканий смак, а також відповідне коло спілкування; а ще вона чутлива, мрійлива і сентиментальна: «Нерозбірливі емоції їй видаються цілком серйозними, наче все на світі – частина величезного незбагненого плану й кожна річ має власне таємне ім'я – ім'я, що його не висловиш жодною мовою, але зможеш побачити і відчути. Це тверде й незмінне захоплення і є, на думку Клариси, душа (бентежне, сентиментальне слово, але як інакше це назвати?) – та частина, яка, певно, переживе смерть тіла. Клариса ні з ким цього не обговорює. Вона ніколи не виливає своїх почуттів і не плеще дурно язиком» [5, с. 18]. «Літня красуня, довговолоса й зухвало сива хіпі в джинсах, чоловічій бавовняній сорочці та національному взутті (індійському чи центральноамериканському) на своєму ранковому променаді. Вона й досі випромінює якусь дивну сексуальність – такий собі богемний шарм доброї чаклунки... Років із двадцять п'ять тому вона, либонь, мала неперевершений вигляд і чоловіки мріяли померти від щастя в її обіймах» [5, с. 19]. Проте і ця, непересічна у всіх відношеннях жінка, не може знайти опори і спокою в житті.

Клариса живе лише для близьких людей: друга Річарда, коханої Саллі та доньки Джулії. Однак вона не може знайти взаєморозуміння з донькою, яка потрапила під вплив до «вкрай

сумнівної особи»; відчуває, що «обоє страждають на однакову смертельну хворобу – на своєрідну душевну нудоту» І їй доводиться, сидючи у затишній квартирі, тихо ненавидіти цю персону... ось він, світ – і ти живеш у ньому. І вдячна за це. Принаймні намагаєшся бути вдячною» [5, с. 29–30]. Вона всіляко намагається підтримувати Річарда, проте він вже втратив потяг до життя, і поволі згасає.

К. Вон вже не знаходить задоволення ні у своїй роботі, ні у відвідуванні шикарних прийомів у знаних людей, ні у повсякденних клопотах. Вона все життя живе спогадами про ті миті щастя, які пережила колись у молодості, коли поряд із нею був люблячий і коханий нею чоловік, проте, силою обставин, їм не судилося бути разом. Що б не робила Клариса, зона її внутрішнього комфорту невпинно зменшується, вона просто невблаганно зникає...

Вирішити протиріччя, що не дає їй досягнути внутрішнього комфорту, вона не може, бо відчуває свою відповідальність за найближчих людей. Тому їй у цьому допомагає друг Річард, який зізнається: «Лише любов до тебе тримає мене на світі; проте тобі пора відпустити мене»; йому більше несила терпіти страждання, які завдає невиліковна хвороба. Найближча до Клариси людина чинить так, як вчинила у своєму житті В. Вульф; задля того, щоб інші отримали змогу знову відчути смак і красу життя.

Роман «Години» (1998). Здійснений психологічний аналіз допомагає зрозуміти вчинки окремих персонажів, проте ні психологічний, ні логічний, ні художній аналіз не дають змоги зрозуміти, ні оцінити твір, у даному випадку роман М. Каннінгема, у цілому. Для того, щоб це стало можливим, необхідно внести ще одну важливу складову, а саме розглянути його соціальний аспект. Подібно до того, як модерна психологічна проза В. Вульф не призначена для широкого загалу, а лише для вузького кола шанувальників літературного модерну, т. з. «літературних гурманів», так і персонажі даного роману не представляють всього сучасного цивілізованого суспільства (ні європейського, ні американського), а лише певний його прошарок. Це, можна припустити, лише його мистецька та інтелектуальна еліта, до якої належали В. Вульф, її оточення, персонажі її художніх творів; а також інші представники даного літературного напрямку, серед них і М. Каннінгем, його оточення та персонажі його творів та ін.

У романі, на прикладі кількох осіб, зображено години життя невротичної особистості в умовах «божевільного» суспільства ХХ ст. Персонажі забезпечені всім, що ніби-то необхідно кожній людині для нормального повноцінного життя, але їх не вдовільняють наявні матеріальні блага. У їх внутрішньому світі панує неспокій, невласитованість, протягом життя їх переслідують внутрішні конфлікти, які не знаходять вирішення. Проте саме вони і обумовлюють, на перший погляд нелогічні та несподівані, вчинки персонажів роману. Так, досягнувши вершин у літературній творчості, добровільно розлучається з життям В. Вульф, яка не має змоги досягнути внутрішньої гармонії, позбутися тих протиріч, що роблять нестерпним її життя, причому, перебу-

ваючи у достатку і в оточенні люблячих її людей. Не покидають думки про самогубство Л. Браун, яка має в житті все, про що можна лише мріяти: чудовий дім, люблячого і дбайливого чоловіка, сина і т. д., але не має змоги задовільнити свої духовні запити. Її нещастя не менш жакливе від того, що не помітно нікому з оточуючих, і має не менш трагічні наслідки. Не знаходить задоволення і щастя серед суцільного добробуту та на вершині життєвого успіху і К. Вон. Жива душа людини ніде не знаходить притулку в сучасному світі суцільного достатку й уявного комфорту, оскільки матеріальний світ добробуту та уявного благополуччя не робить людей щасливими.

Незважаючи на те, що зовні у героїнь роману все гаразд, жакливі події відбуваються саме у їхньому внутрішньому світі (як і у персонажів Ф. Достоевського, Л. Толстого, М. Пруста, Д. Джойса, В. Вульф, Ф. Кафки та ін. представників психологічної прози). Тому зрозуміти те, що відбувається – не можна простим спогляданням, для цього необхідно одночасно здійснювати психологічний аналіз... Як, доволі часто, й у реальному повсякденному житті; ми не можемо розібратися у вчинках і намірах оточуючих людей, не пізнавши їх внутрішній світ. Тому здійснення психологічного аналізу є неодмінною складовою повсякденної роботи професійного психолога.

Конфлікт сучасного матеріального і бездуховного світу з духовними запитами, потребами і цінностями сучасної людини, неможливість у таких умовах досягнути гармонії ні з собою, ні з оточенням, ні вирішити наявні протиріччя – ось основна тема роману. Відчуженість людини від справжніх цінностей у світі матеріального достатку – що не дає змоги повноцінного життя тим, хто досягнув певних здобутків у духовному розвитку – наріжне протиріччя сучасності. Відтак, розвиток цивілізації, котра нівелює духовні цінності, і далі йде не конструктивним шляхом, а по дорозі деградації і руйнації особистості.

Щодо результатів проведеного дослідження, необхідно відзначити наступне. Результатом проведення аналітичного дослідження проблеми, що перебуває в центрі розгляду, стало з'ясування підходів до здійснення і прийомів реалізації психологічного аналізу, для різних практичних цілей; які були покладені в основу розробленого дослідницького підходу до його вивчення у навчальній роботі зі студентами-психологами. Результатом експерименту з використання запропонованого підходу стала апробація обраних прийомів і способів, послідовності їх реалізації; що дозволило з'ясувати сильні та слабкі сторони, і виявити можливості його подальшого вдосконалення. Результатом дослідження, до якого у ході навчальної діяльності були залучені студенти, стало те, що вони: краще зрозуміли, що таке психологічний аналіз; як він здійснюється і навіщо потрібен, а також долучилися до процедури його здійснення та виявлення необхідного. Однак, звісно, отримані результати не можуть свідчити про завершення роботи у цьому напрямку.

Проведене дослідження дає підстави зробити наступні висновки.

1. Огляд наукових публікацій за обраною темою дозволив констатувати, що в працях нау-

ковців наявні певні напрацювання, які, проте, не дають змоги належним чином обґрунтувати і відповідно реалізувати психологічний аналіз у навчальній роботі зі студентами.

2. Застосування психологічного аналізу в навчальній роботі зі студентами-психологами дозволяє наочно показати можливості використання набутих знань у практичній діяльності за обраним фахом, зробити їх доступнішими і зрозумілішими, а відповідно, посилити інтерес до подальшого освоєння наявних знань у практичній роботі.

3. Здійснення психологічного аналізу дозволяє підняти інтерес у студентів, зацікавити їх до самостійного вивчення інших його аспектів, залучити до самостійного аналізу різноманітних повсякденних ситуацій і, в кінцевому підсумку, матиме позитивний вплив на процес формування їхньої професійної компетентності.

У майбутньому передбачено здійснити вдосконалення запропонованого підходу, враховуючи результати його апробації, та рекомендувати до впровадження в процес підготовки майбутніх фахових психологів.

Список літератури:

1. Вінтюк Ю.В. Професійна компетентність майбутніх психологів: сутність і можливості формування / Ю.В. Вінтюк // Педагогіка і психологія професійної освіти. – 2016. – № 4. – С. 36–47.
2. Вінтюк Ю.В. Компетентнісний підхід у підготовці майбутніх фахових психологів у ВНЗ / Ю.В. Вінтюк // Молодий вчений. – 2017. – № 3(43). – Ч. II. – С. 245–249.
3. Вінтюк Ю.В. Концепція формування професійної компетентності майбутніх психологів у ВНЗ / Ю.В. Вінтюк // Молодий вчений. – 2017. – № 4(44). – Ч. III. – С. 351–355.
4. Вінтюк Ю.В. Психологічний аналіз у навчальній роботі зі студентами-психологами (на прикладі оповідання Р. Акутагави “В гушавині”) / Ю.В. Вінтюк // Monografia roconferencyjna. Science, research, development. Pedagogy (30.01.2018 Berlin). – Warszawa: Wydawca: Sp. z o.o. «Diamond trading tour», 2018. – S. 8–10.
5. Каннінгем М. Години / Майкл Каннінгем ; пер. з англ. О. Постранської. – Харків: Віват, 2017. – 224 с.
6. Лазаренко І.В. Провідні принципи літературно-психологічного аналізу художнього твору / І.В. Лазаренко // Українська література. – 2013. – № 10. – С. 31–33.
7. Лазаренко І.В. Літературознавчо-психологічні передумови аналізу художнього твору / І.В. Лазаренко. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.interklasa.pl/portal/dokumenty/ridna_mowa_uk/index.php?page=rm38_04.
8. Машбиць Ю.І. Психологічний аналіз навчання як управління учбовою діяльністю / Ю.І. Машбиць. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.newlearning.org.ua/sites/default/files/praci/texty/v8.2/maschbitz.doc>.
9. Машбиць Ю.І. Навчальна технологія: психологічний аналіз / Ю.І. Машбиць. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.newlearning.org.ua/sites/default/files/praci/zbirnyk-2009/18.htm>.
10. Натанзон Э.Ш. Психологический анализ поступков ученика : Кн. для учителя / Э.Ш. Натанзон. – М.: Просвещение, 1991. – 126 с.
11. Психологічний аналіз у романі Ф.М. Достоєвського “Злочин і покарання”. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://lessons.com.ua/psixologichnij-analiz-u-romani-f-m-dostoyevskogo-zlochyn-i-pokarannya/>.
12. Психологический анализ художественного произведения. Бел Кауфман «Вверх по лестнице, ведущей вниз». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://repetitora.com/psihologicheskij-analiz-hudozhestvennogo-proizvedeniya>.
13. Страхов И.В. Психологический анализ в творчестве Льва Толстого / И.В. Страхов. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://md-eksperiment.org/etv_page.php?page_id=3718&album_id=120&category=STATJI.

Вінтюк Ю.В.

Национальный университет «Львовская политехника»

ПСИХОЛОГИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ В УЧЕБНОЙ РАБОТЕ СО СТУДЕНТАМИ-ПСИХОЛОГАМИ (НА ПРИМЕРЕ РОМАНА М. КАННИНГЕМА «ЧАСЫ»)

Аннотация

В статье рассмотрены особенности привлечения студентов-психологов к осуществлению психологического анализа на примере романа М. Каннингема «Часы». Произведен обзор научных публикаций по выбранной теме; выяснены основные подходы к проведению психологического анализа. Рассмотрены особенности психологического анализа с позиций различных подходов; выработан рациональный подход и освещена специфика привлечения студентов к проведению психологического анализа. Сделаны выводы из проведенной работы и намечены перспективы дальнейших исследований в данном направлении.

Ключевые слова: подготовка будущих психологов, формирование профессиональной компетентности, психологический анализ ситуаций из литературных произведений.

Vyntyuk Yu.V.

National University "Lviv Polytechnic"

**A PSYCHOLOGICAL ANALYSIS OF EDUCATIONAL WORK
WITH STUDENT PSYCHOLOGISTS
(ON THE EXAMPLE OF M. CUNNINGHAM'S NOVEL "THE HOURS")**

Summary

The features of attracting future specialists to the implementation of psychological analysis, on the example of M. Cunningham's novel "The hours", were considered. The scientific publications on this subject matter were reviewed. The main approaches to conducting psychological analysis were clarified. The features of the implementation of psychological analysis by different approaches were revealed. A rational approach was elaborated and the specificity of attracting students to psychological analysis based on this approach was explained. The conclusions of the scientific work were made and the prospects of further researches were outlined.

Keywords: preparation of future psychologists, formation of professional competence, psychological analysis of situations from literary works.